

F W B

A N N O

1 6 6 0

Handwritten text on the spine edge, partially obscured.

174887

10/11

W. Nr. 3. 95.

Crocina

mit Mandeln (Käse)
vom 2-20/11-23) hier Weiblich.
im Landgrafen Buch für Hessen-Cassel
3. Cass. Kirche Buch.

L. IV. 44.

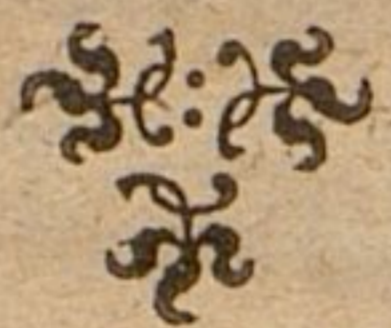

MANES
ROBERTI
BELLARMINI

Polit. Cardinalis olim purpurati, &
Soc. Jes. Theol. in Colloquio, novissimè à Valeriano Ma-
gno Capucino Monacho, cum D. Haberkorn & Theol.
Giessensibus Reinfelsæ habito irritati, Valeriano
dira quævis imprecantur.

Audivit & vidit hosce Bellarmini Manes

JOHANNES HENRICUS SEIPIUS,
Giessâ Hassus.

Anno M. DC. LII.

JOHANNES
ROBERTI
BELLARMINI

Præfatus Cardinalis omnium principum &
sanctissimæ Romanæ ecclesiæ cardinalis
Giovanni Bellarmino, S. Theol. Doctori
et præfati Cardinalis secretario & legato
apostolico nuncio in Galliâ

IOHANNES HENRICUS SEIPPIUS
Gall. H. S.

ANNO M. DC. LII.

MANES

ROBERTI BELLAR-

MINI POLITIANI, CARDINALIS,

olim purpurati, & Soc. Ies. Theol. in Colloquio novissi-
mè à Valeriano, cum D. Haberkornio & Theol.

Giessensibus Reinfellæ habito, irritati, Vale-
riano Magno Capuccino dira quævis
imprecantur.

Valerianus Magnus.

*Ego meam autoritatem
oppono tuæ.*

Robertus Bellarminus.

*Quare inquietasti me, ut
suscitarer?*

EMPUS annorum aliquam- multorum
effluxit, quo Ego R. B. P. fato inevitabili, pur-
puream tiaram meam, quam capiti meo à Pon-
tifice Maximo impositam, ob insignem, & ad-
miraculum usque excellentem eruditionem,
quâ præ omnibus, quotquot in vivis unquam
fuerunt, eminentibus Cardinalibus eminentissimus omnium
cluebam, dignissimam gestabam, successori meo cessi; quo mole
corporis terræ commissâ, animam purgatorio (quod quamvis
apertissimum figmentum ex Æneid. 6. quoniam culinis nostris
utilissimum deprehendebatur, contra omnes, id negantes, acer-
rimè, prout omnem Religionis suæ rigidum defensorem decet,
defendi) Propediem (nunquam enim, quod quidam scribit,

*Virgil.
Erasm.*

A 2

huic

huic diutius inesse optarā) prece devotā sanctorum viventium, inde vel eximendam, vel à primo separationis momento, in paradysum cœlestem promovendam, commendavi: Cui quidem me, omnis generis bonis operibus, in lege divina, sub gravissima æternæ exterminationis pœna, præceptis, optimo juris titulo, tanquam condigno debito obedientiæ meæ, Deo meo præstitæ, insinuare poteram: (Neutiquam enim inferno, quem scio non nisi incredulis, Judæis, paganis, Hæresiarhis, Bibliſtis, Anabaptistis, Calvinianis, Arrianis, Mahumetanis, aliisque plus mille improbis verbi divini contemptoribus, vineam Christi vulpino more & ore vastantibus, & haud immeritò, paratum; Ego ceu veteranus veteranæ Ecclesiæ Romanæ propugnator & miles constantissimus eam tradere & commendare necesse habebam. Hucusque igitur corporis alto somno tot annos sopiti manes tranquillitate eâ, quam pij quivis precabantur, fruebantur, donec infelici hoc anno, à nescio quonam Valeriano, Catholico licet, eandemque fidem mecum professo, irritati, turbati, superis inferisvè evocati, contumeliis affecti, ad excusationem sui, inquietati stimularentur, (non enim conveniens erat, eum, cuius autoritas viventis omnibus, mortui plurimis, maximi semper fuit habita, eum, qui Ecclesiæ suæ vindex semper audit dexterrimus, adeò vilescere & Monacho Capuccino postponi:) Tu igitur Valeriane Magne, quisquis sis, bonâ pace tuâ noveris, te indignum, qui isthæc contumeliosa verba, ore tuo fallaci, in me, divinis forsitan gaudentem bonis, taleque nihil quicquam merentem, & in ipsam Ecclesiam Romano-Catholicâ injurius evomeres, neque enim puto, eò fastigii pervenire sophisticationibus tuis, fallaciis tuis, verbisque speciosis tuis, meruisti, quò ego! Tune igitur eò audaciæ processeris, ut tuam autoritatem meæ præpositam velis? Et an ego nihil ad te? Equidem ego, quod non diffiteor, isthæc in aurem tibi susurrare debuissim, ne iram & invidiam Catholicorum, derisum & contemptum protestantium in te concitarem, neve Ecclesia Cathol. magis Bellarmini, quam tui autoritatem faciens, detrimentum pateretur, si enim (absit verbo gloria) ille adversariis os obturare non valuit, quò minùs tu; Ego Bellarminus,

nus, vir infinitæ lectionis & incomparabilis eruditionis, attestan-
 tibus id Protestantibus, si quando contingebat, ut in arenam
 disputatoriam concederem, partes Catholicorum masculè tuitus
 sum, tu ut cum commiseratione invitatus audio, interdum ad di-
 cta Scripturæ, ad adducta ex SS. Patribus testimonia confusus si-
 luisti, linguaque satis aliàs loquax, funiculo quasi ligata, verba
 facere desuevit. Ego sententias meas, ex sacra Scriptura, ex S. Patri-
 bus, rectâ ratione, divino testimonio & humano, pro virili cõfir-
 mare conabar; Tu spinosis rationis argumētis nudus, nullis Patrū
 vel paucis admodum & ad rem omninò nihil facientibus testi-
 moniis instructus incedis; Ast quò tandem paupertate tuâ per-
 venturum te putas? Hisce tuis, è cerebro tuo proficiscentibus
 consequentiis, partim ridiculis, partim insulsis risui, vereor, & de-
 risui te omnibus, quotquot Scripta legere contigerit, expositurus
 es: Multa certè animum meum subit miratio, nonnullos
 reperiri, qui tibi respondere laborant, ubi non est opus, fulgur
 expelvi, *parturiunt montes, nascetur ridiculus mus.* Disputas
 cum Theologis, non tamen Theologicè, proponis rationes Phi-
 losophicas, non tamen Philosophicè, ut ferè ambigam, utrum
 Theologi, an Philosophi, vel quod vero similis est, neutrius
 titulo insigniendus venias: Solent, debent etiam Theologi
 fidem è scriptis Θεοπνευστοῖς proponere, Tu ne unicum in tot
 sermonibus allegas dictum Biblicum, idque consulto facere
 videris: *Cùm tali Doctore, qui verbis duntaxat philosophatur,* Chrysoſt.
nihil sit frigidius, neque enim hoc Doctoris est, sed histrionis & hy-
procyta. Indocti & jam plebeculam indoctam & vilem lingua Hieronym.
volubilitate decipere: Philosophi est, formali aliquâ consequentia
 opinionē suā stabilire, tu etiā aliā ab omnibus, tum à mea, quam-
 vis ad fallendū cõmodiorem, in differendo adhibes methodum,
 talem puta: Major est frustra: Minor est frustra: Conclusio
 nulla. E. Valerianus M. Bellarmino succedet, ad Cardinalatum
 evehendus! Sed hæc omnia tu surdis auribus, oculisque cœcu-
 rientibus: Videris tamen mi Valeriane, me suafore, ne, dum
 aliis capiendis nimis intentuses, ipsemet aliquando capiaris,
 rumor jamdudum aulam Romanam invasit certissimus, testa-
 tione

tione prius relicta, in protestantium castra transiturum; oritur autem (sic conjicio) fama exinde, quod te regeneratis Catholicis majorem facis, quibus te longè inferiorem scis, & quod aulam Romanam, erroribus & moribus vitiosis obnoxiam, veluti monstrorum ille domitor Hercules, Augiæ stabulum, repurgandam tibi præsumis; Res, quam aggredieris, ardua est, pedes nudi, ô quoties illisuri sunt rupi Tarpejæ; quique huic præsidet, Jupiter Maximus, artem tonandi, fulminandi- que nondum dedidicit: Egomet, quod remissionem peccatorum verè credenti per Christum fieri docueram, à Concilio Tridentino fulminabar; Papa Gelasius, quod subtractionem calicis grande sacrilegium dixerat, anathemate feriebatur: Concilium Gangrense, quod, approbato inter Clericos conjugio, cœlibatum dissuaserat, erroris damnabatur: Pater Lyra, quod fidem in Christum, sine legalibus sufficere crediderat, ut & novissimè Lutherus, quod idololatriam & indulgentias improbaverat, hæretici pronunciabatur; Dixi tibi: Cæterum missâ factâ hac contentione, (scilicet dedecet consentientes & unitatem fidei sui toties crepantes dissentire) non iniquo laturus es animo, quod te Pamphilij, nunc nomine mutato, Innocentij X. innocentem emissarium, disseminandæ & latius propagandæ fidei Romanæ ergò, Germaniam obambulantem, in paucis quibusdam consulam, (apud te enim nunc temporis, vel ut audio, sicut olim apud Esdram vel Helkiam Biblia, ita regulam credendi, credenti parum proficuum, invenire est.) Paucis antè diebus res mihi erat, cum Bibliista quodam laico (novus terminus) quem, ut ad vitam Romano-Catholicam Religionem reducerem, omnem lapidem movebam, suadebam ei regulam tuam credendi, nolèbat tamen persuaderi, repudiabat, prætendens, sibi multò tutiorem viam & faciliorem credendi regulam innotuisse, eam scilicet, quam Christus Pastor & Sacerdos summus, cui oves maximè essent curæ, juveni illi sciscitanti, relique hujusce cupido præscripsisset, normam scilicet verbi Dei infallibilem, quem non Synodo Hierosolymitanæ, traditionibus Judaicis, & earum Doctoribus, Pharisæis, Essæis, Saducæis, alijs-

Conc. Trid.
Can. 13.

Id Conc.
sess. 5. Can. 2.
Conc. Const.
Cens. Colon.
Franc. Coster.
Innocent.
Pigh.
Trid. Sess. 8.
Can. 9.
Trid. Sess. 6.
Can. 32.

aliisque cathedram Moysimum temporis possidentibus remisisset, *Math. 22.*
 hisce verbis : *Quomodo legis? Wie liestest du?* Indignabun- *Luc. 10.*
 dus porro in hæc verba erupit, devovens diris, quicumque se-
 cus suaderent, & aliam credendi regulam, præterquam mo-
 dò dictam, vulgo incauto inculcatam vellent, Anti-Christos
 eos, vel saltem ejusdem prodromos dictitans. Legerat in con-
 firmationem opinionis suæ epistolam Gregorij 2. Papæ ad Jo-
 hannem Episcopum Constantinopolitanum, quæ hæc inter a-
 lia continet verba : *Regem superbia præsto esse, eiq; exercitum sa-*
crificulorum, - operas suas ei locantium, qui se extollit super omnia,
saginari; Legerat autorem oneris Ecclesiæ Pontificium, Pe-
 lagij & Gregorij 2. Paparum epistolas. Illum autem super om-
 nia se extollere sibi videri, quicumque verbo Dei, falli ne-
 scio post habito, traditiones Pontificum & decreta vel æqui- *Math. 15. 9.*
 parare vel etiam præponere cupiat, sibi enim dictum esse
ἐπευαλίε τὰς γραφάς, sibi documento scriptum esse Berrhoen- *Ioh. 5. v. 39.*
 sum in sacris scrutinium: periculosum deniq; nimis esse, à verbo
 Dei latum etiam unguem recedere, & hanc fuisse Diaboli frau- *Act. 17.*
 dem primam, hominibus illud contemptum & vile objicere; *Luc. 16.*
 Sicut enim decepisse Evam, sic Adamum, explicationem verbi Dei, *Esa 8. v. 20.*
 quam à serpente Eva edocta fuerat, verbo Dei spreto, credulum *Deut. 12.*
 arripiendo, totum confusionum omnium chaos in orbem inve- *v. 32.*
 xisse: Nec valere, Scripturam esse obscuram, cum decreta Pon- *Gen. 3. v. 5.*
 tificum multò sint obscuriora, adeò ut alius hunc, alius alium
 sibi finxerint sensum, se igitur certiozem viam vadere nul-
 lam, præter à Christo juveni illi fidelissimè præmonstratam,
 ratus est: Ego illi contra; vade vias tuas, qui extra Romanæ
 Ecclesiæ semitam, cum magno tuo exitio, devius errabis: *Non August.*
enim habet in cælis Patrem, qui non habet in his terris Ecclesiam
matrem.

Quasi verò? (Laicus ille) annon putas Romanam? Forsan
 hæc motus ratione; quia *autoritate ejus sacram scripturam de-*
serente, ea tantum valeret, quantum fabula Esopi: Et quia *Verbo VVolfg.*
Dei non est credendum, nisi interposito judicio Pontificis Ecclesiæ Ro- *Stapler.*
mana auctorativo, qui eidem, velut navi nauclerus, sol cælo, tan-
 quam

Trident.
Sess. 5. C. 2.
Dan. 7.
Cavarius.

Valerian.
S. Bernh.
Bell.

quam Gubernator Generalissimus, dispensator mutatorq³ Sacramentorum temporum & legum præest? Cui aliquid desinenti credendum sit, sive verum esse constet, sive non, hoc ipso, quod in autoritate positus sit; Egregiam verò, sed sublimem nimis, solito & æquo majorem auctoritatem hominis fallacis & impurissimi interdum scurræ? Annon enim hoc est extolli super omne, quod dicitur Deus? An igitur magis credendum est Papæ, quam verbo Dei? Annon hoc est majorem Ecclesiæ auctoritatem, quam Scripturæ addere? Et an ejusmodi morata Ecclesia non sit adultera facta, à quâ necessariò facienda erat secessio, & omnimoda inchoanda reformatio, in qua superstitione referente Valeriano Monacho fuit, ad scandalum orbis usque consentiente in id sancto Bernhardo, qui suo tempore eam abusus, quos ego Bellarminus mitiore vocabulo errores appellavi. Quibus à Laico auditis, mens mea ad indignationem consurrexit, non enim Ecclesia, ad quam tu aberrantes reducere laboras, superstitione erat indigenda, aget enim Deo gratias humilimas quilibet & qualibet, quod ex hac liberati, sine superstitione Christiani esse possint. Meo tempore talis fuisses, vel libros saltem meos legisses, nullibi invenires, me ad eò indelebiles Ecclesiæ, suo me foventi gremio, aspersisse maculas, neque enim me latebat flagitiosissima belluinaque Pontificum vita, non hæreses, non incantationes, non immania in sui contemptores odia & homicidia, non eorum mutuæ inimicitia, non eorum contraria decreta, quando alius alium pro hæretico proque infami habuerunt: Sic ut scias, me scire; Stephanus sextus in defuncti antecessoris Papæ Formosi ossa sepulta furere non veritus est, dum ea effodienda, amputatis prius duobus de manu digitis, inq³ Thybrim projicienda jussit. Qui tamen homicida facinoris sui pœnas luit, dum à successore Pap. Ioha. 10. crematus fuit; Sic Bonifacius 7. Iohannis 15. oculos erutos voluit. Si etiam Papas hæresiarchas, Anastasium Arrianum, Iohannem 23. resurrectionem non credentem, Eugenium 4. Si prostibulum illud Agnem, Iohan. 12. Iulium 3. Pium 4. minimè pium, in ipso rei venereæ exercitio suffocatum, si incantatores, Sylvestrum 2. qui cum Diabolo fœdus pepigisse creditur. Gregorium 6. Alexandrum 6. cui

Sanna-

Sanna Zar epitaphium scripsit: Si dissentientes duos Antipapas, uno tempore regentes, alterum alterius decreta damnantes. Tres anno 1413. Papas, Iohannem, Petrum de Luna, & Gregorium in se invicem latrocinio, veneno & gladio sevientes, si uidem Papas Honorium 2. Nicolaum 1. Clem. 6. & 7. per suos, Episcopum Aurelianensem, Episcop. Florent. Aventinum Platinam, Episcopos, Coloniensem & Treuirenses, pro Antichristis declaratos, in amplissimum hoc mundi theatrum, notos quidem, iterum producere, & ab inferis revocare vellem, quid aliud agerem, quam proprium nidum conspurcatum irem, malè igitur, incogitanter, inconsideranter agit, quicumque fidem suam, quam aliis persuadere studet, superstitionem palàm profitetur; sic enim non secessionem improbare potest, quis, nisi insanæ mentis homo, cum superstioso, in Religionis negotio, salutem concernente, scienter & volenter communicando jugum traheret, unde præsentissimum exitium imminere sibi cerneret? Non enim imprudenter, meò quidem iudicio, acturus est, qui cum combibone, veneno vinum potitio suo, infusum admiscente, bibere & participare recusaret? Nec de ulla injuria sibi inde contemptim illata, ei conquerendum, cum puro nulloque veneno infectio vino alter se recreet: Absit ergò venenum & fiat utriusque calicis communicatio, quòd si secus, querimoniam nullam de recusatione & secessione renuentis fuerint agitandæ. Sic tu ejusmodi superstitionis potirium protestantibus præbibis, cui tamen respondere non tenebuntur, tutius enim foret secedere, quam cum periculo corporis & animæ malo modo, in sui ipsius contemptum, inficiendè, manere; Sic ego non affectus eram qui quocunq; colore, quocunq; modo quibuscunque etiam mediis poteram superstitiones, abusus erroresque meorum palliabam, partim civiliter excusando, partim protervè negando, partim verò historicis cautè dicam scribendo. Sed hæc tum temporis: Nimirum hi sunt (sed tibi in aurem) infallibiles illi controversiarum Judices, Petri successores certissimi, Christi vicarii laudatissimi.) Ignosce, quæso, verbis furorem sapientibus, malè enim me habet, quod ab hoc hominum genere, quorum rem animo imperterritito atque ad

B

mortem

mortem usque adeò constanti, agebam, anathema pronunciatus
 fuerim, hoc est, quod bilem ciet, hæc igitur est gratia, quam nunc
 refero : Ego meliora meditatus, cum laico ferè præ-memora-
 to sentio, nisi tu scrupulos quam primùm exemeris. Unum ad-
 huc superest, quod penè exciderat; Te è laico cognovi statu-
 se, primatum Petri ex scriptura nullibi probari, cum in hoc sta-
 biliendo torus insudaverim: Parum igitur abest, quin tecum expo-
 stulem, tibi que verus adagium in memoriam revocem: *Senes bis
 pueri*: An ergò fortè ad manus non erant Biblia? Suggestissem
 tibi, si impræsentiarum fuisset, loca Scripturæ lucidissima.
Joh. 21. v. 16. Actor. 20. v. 28. I. Petr. 5. v. 2. Actor. 16. v. 18.
 Annon enim traditio clavium, tertio iterata commendatio o-
 vium Christi, Petro & successoribus facta, ad sufficientiam eum
 evincere poterant? Ridebam quidem & ipsemet Theologo-
 rum Giessensium nimiam, propter hanc tuam faucibus hiantibus
 datam confessionem, ad canendum triumphum proclivitatem,
 quando autem rem oculis penitiùs inspiebam, altiori que men-
 tis indagine ponderabam, deplorabam casum tanti viri, oculis ob-
 versantem meis, inconsiderantiam tui, aperto ore talia verba
 fundentis; Tuum verò erit, inconsultò, & malè dictis veniam
 petere, vel melius interpretari: Auguror (fiat irritum augurium)
 te Eleazarum non permanuram; spes tamen mea non nihil ful-
 citur, quod *canem vetulum loris assuescere admodum sit difficile,*
 insigni insuper te pietate, quã de te ipso testaris præditum lubens
 cognoscam: *Inter Catholicos talem duco vitam, qualem nullus,* nisi
 intuitu vitæ æternæ acquirendæ, quod testimonium, licet dome-
 sticum, nisi Pharisaicum (cucullo, quò superbis, & cruces, quas
 sponte exoptas, te non faciunt humiliorem, quandoquidem si-
 mulata hæc & externa humilitas, ex interna cordis arrogantia,
 originem trahens, cœlum sibi ut meritum polliceatur) præ se fe-
 rat, ut spiret justitiam, (eadem enim verba olim Pharisaus, ago
 tibi gratias Domine, *quòd non sim sicut alij homines,* ore tumido
 efferebat) eatenus admitto, nec pietatem insignem octo horas
 quotidie precando insumentem, te labi permissuram puto. Sed
 quid ego à te informari amo, qui ipse labilis es, à tali, qui majori-
 tatem

ratem auctoritatis meæ magnitudini suæ præponi debere, ægrè fert? erudiri cupiam Cardinalis à Capucino? Sed causam dixi: Tu intereà, exigente id ratione officij, in dubio hærenti succurres, scrupulos adimes, nec quicquam moraberis. Quòd verò schedulâ tam exiguâ te accedendum judicaverim, scias, id non sine causa factum, ne scilicet tædium tibi crearem: Expertum item què quòd schedulis ejusmodi, vel paulò prolixioribus totus ferè orbis Christianus, parùm firmo nunc stans pede moveatur, majorisque sint efficacix, ad pervertendos perversos, quàm tot grandia volumina, à mecum in finem, ante annos non ita multos, multo sudore, labore, vigiliis impensisque conscripta.

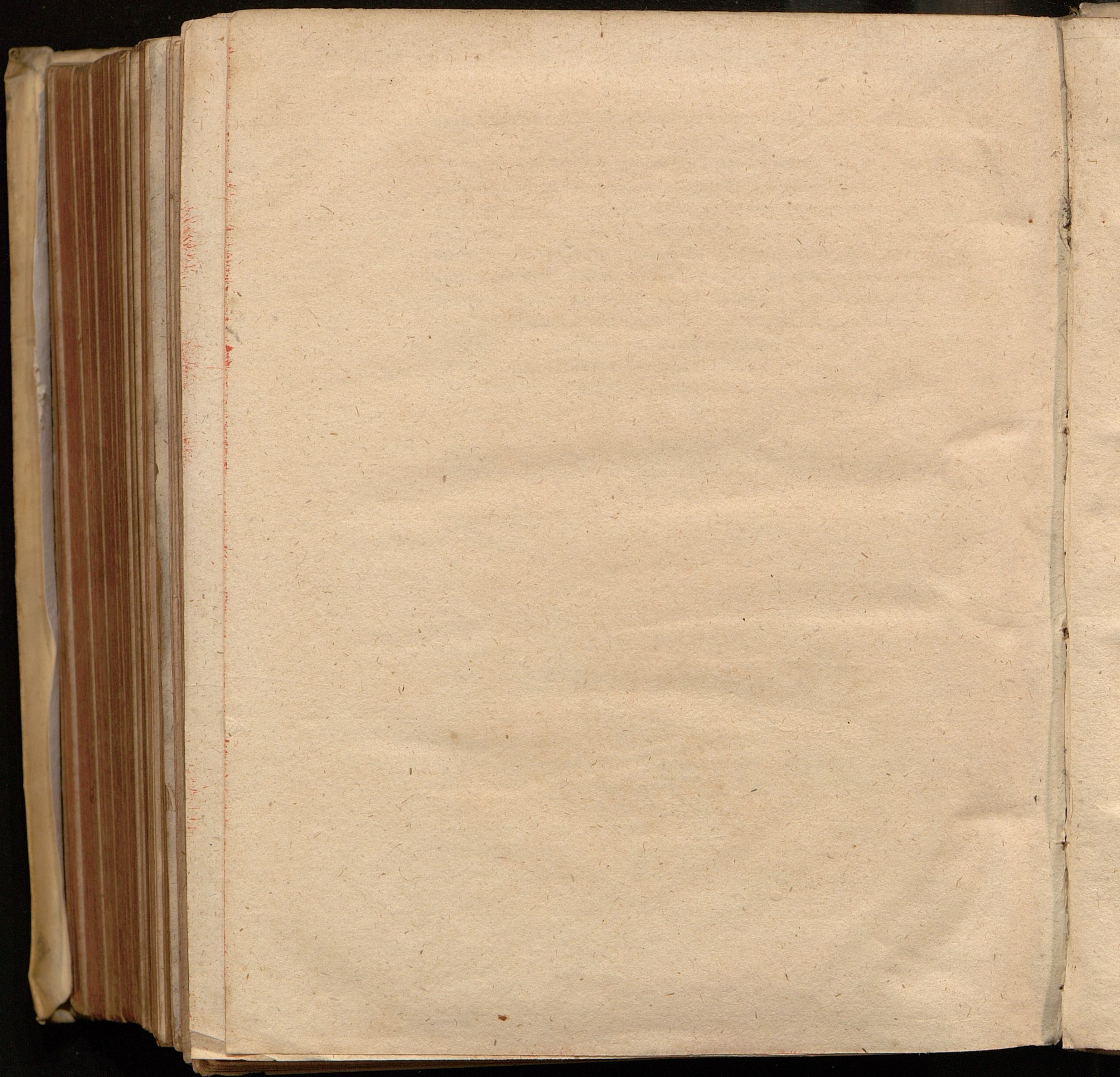
Vale Domine Valeriane, & sincerum hoc meum
de te judicium bone consule.

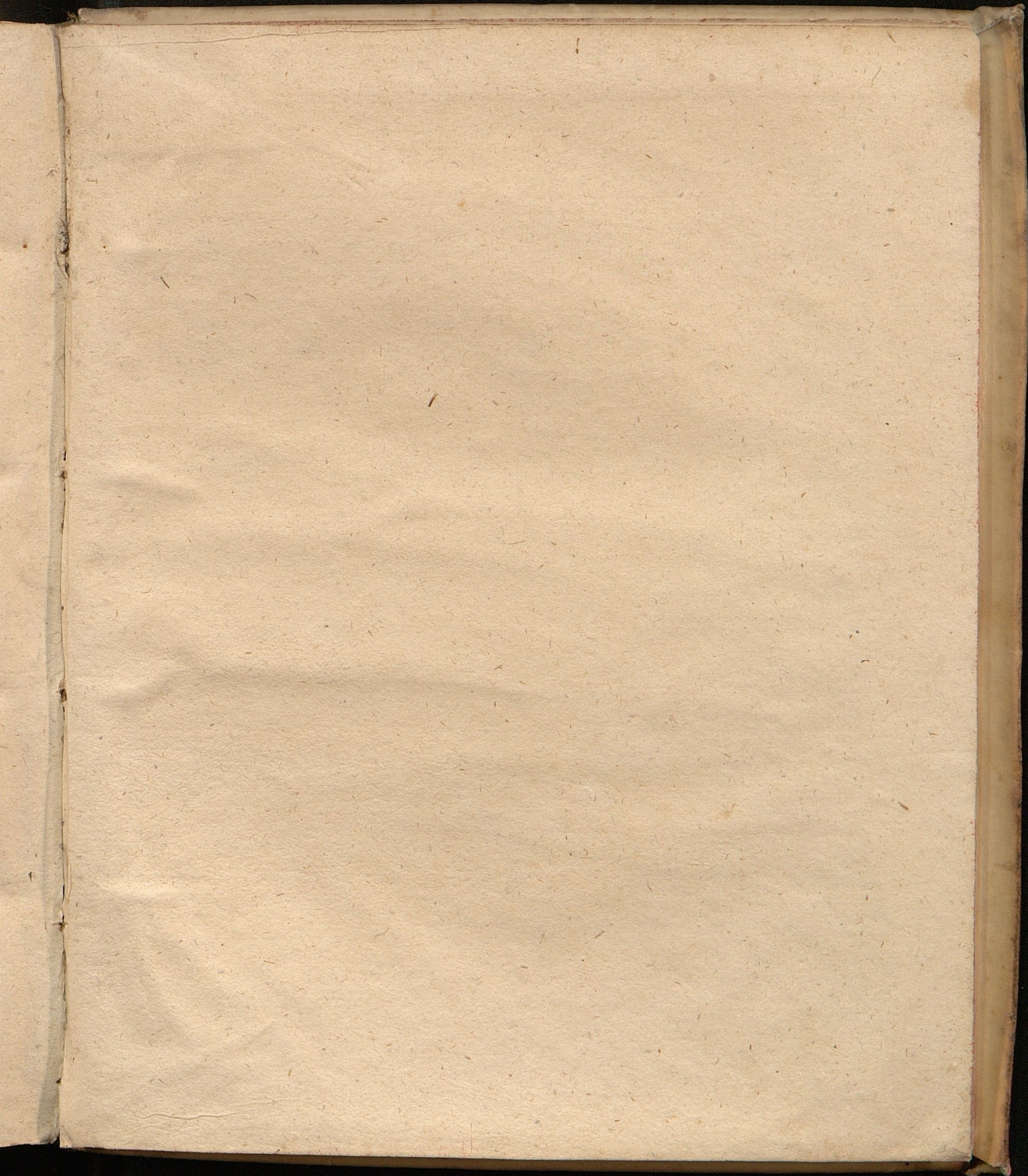

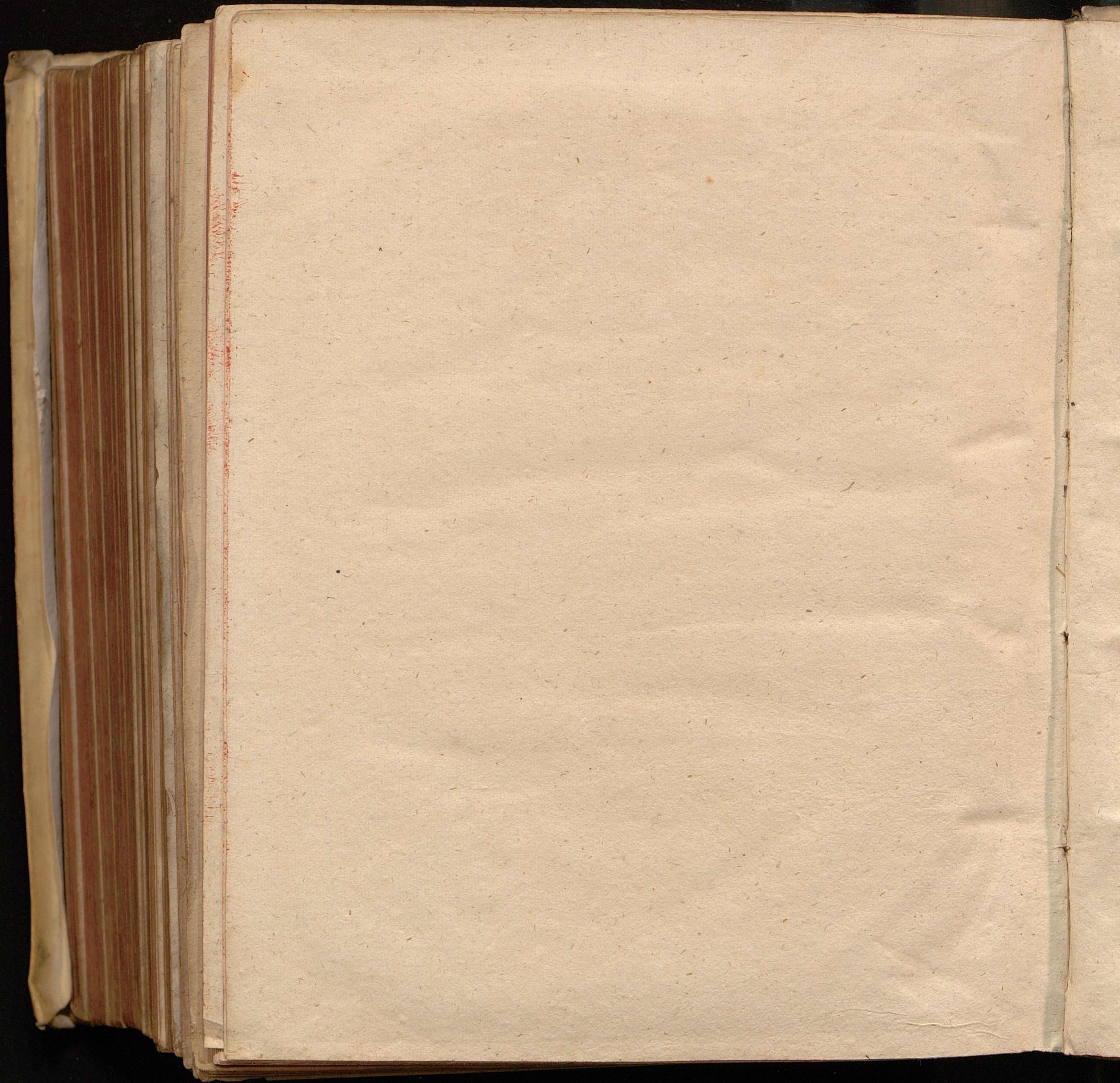
F I N I S.

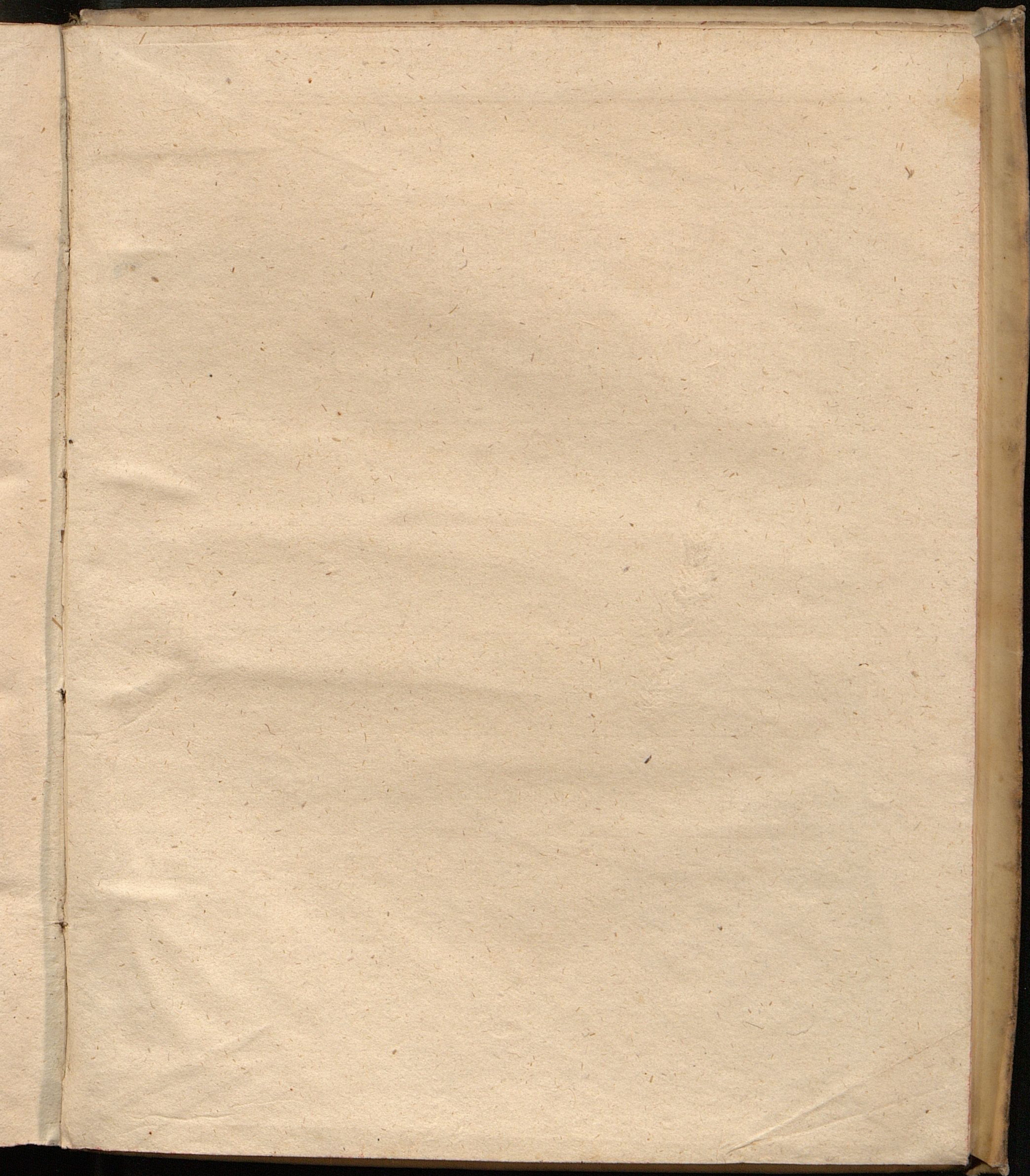

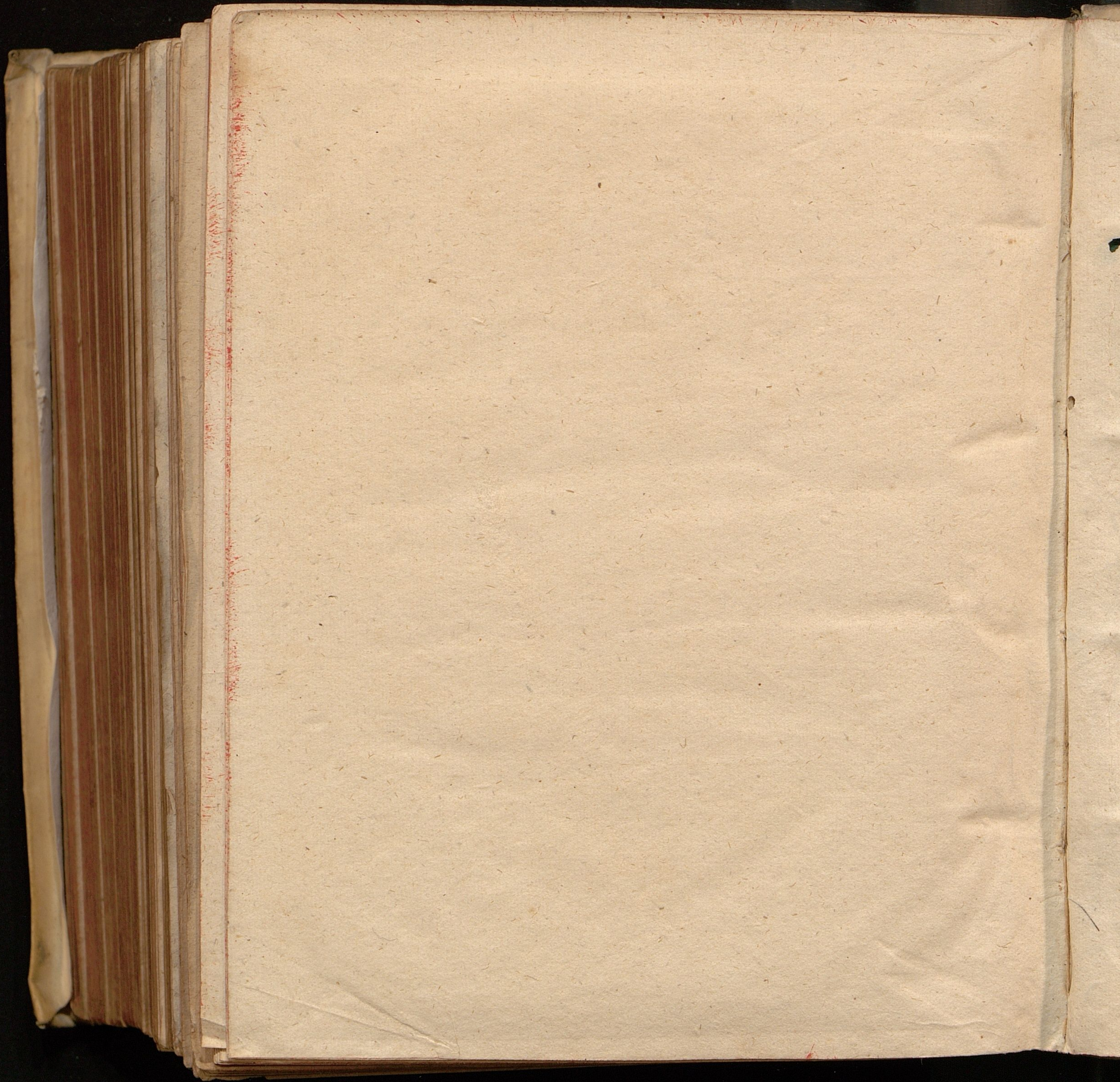

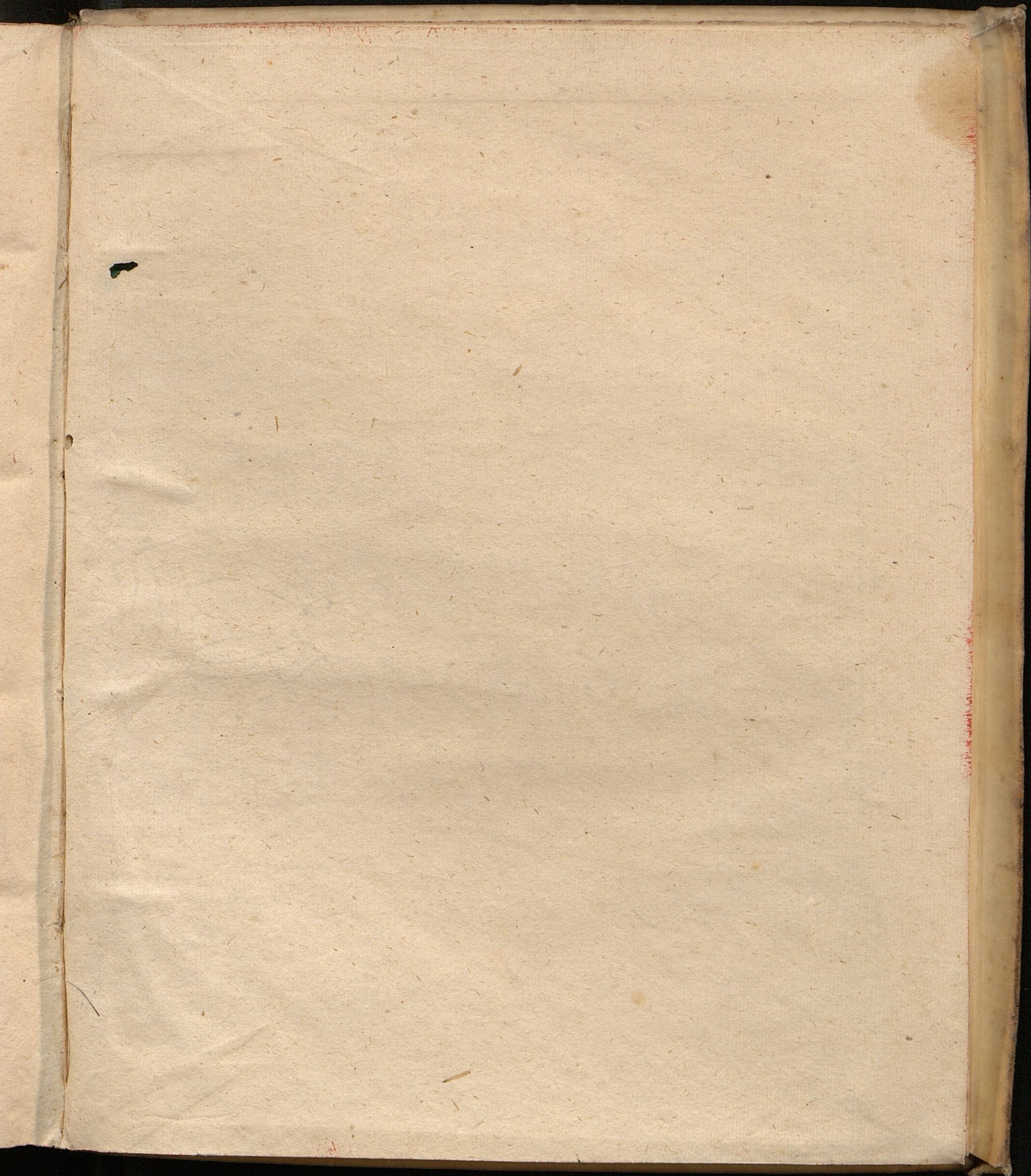

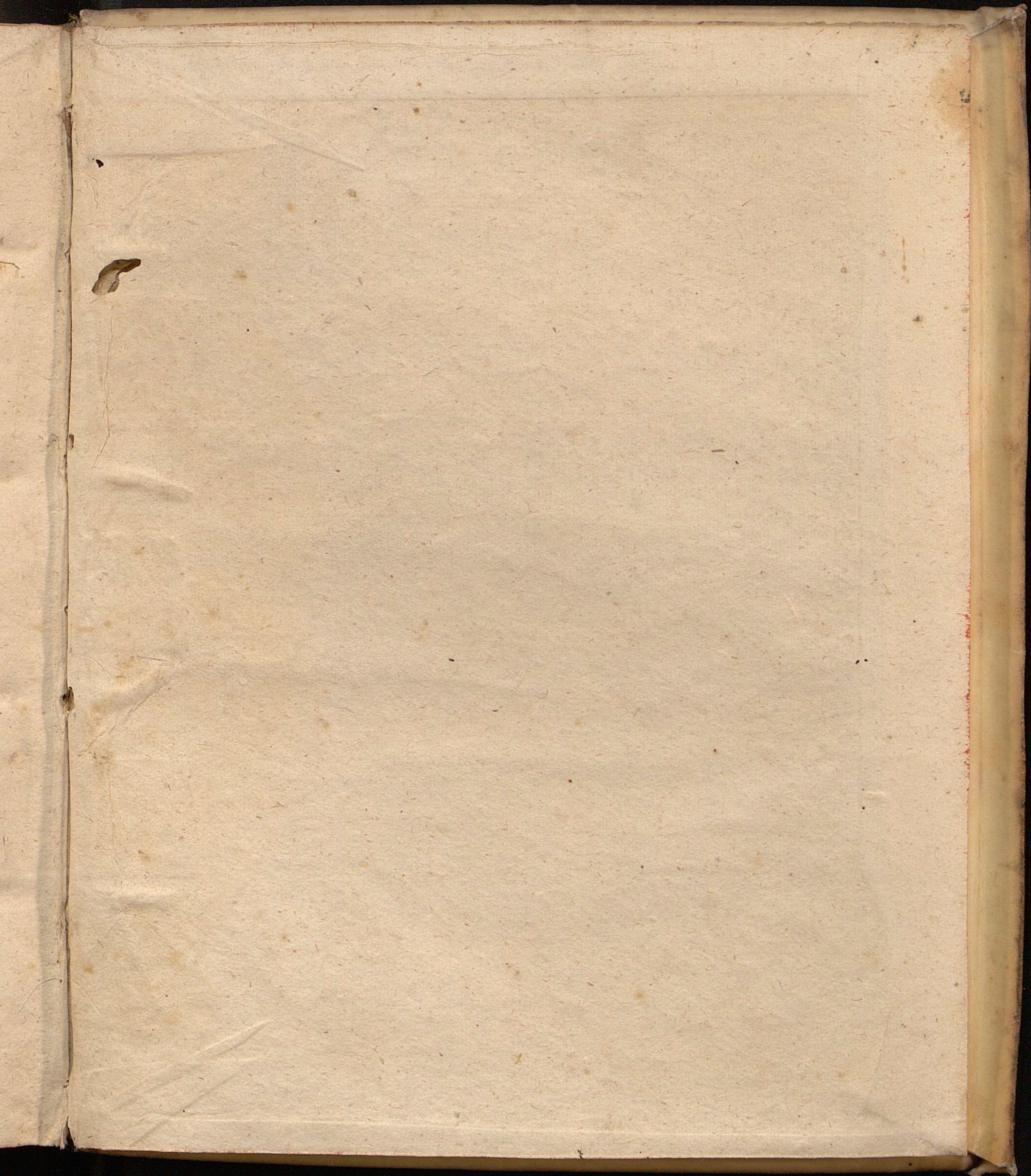

151887

154887

ULB Halle 3
002 639 602

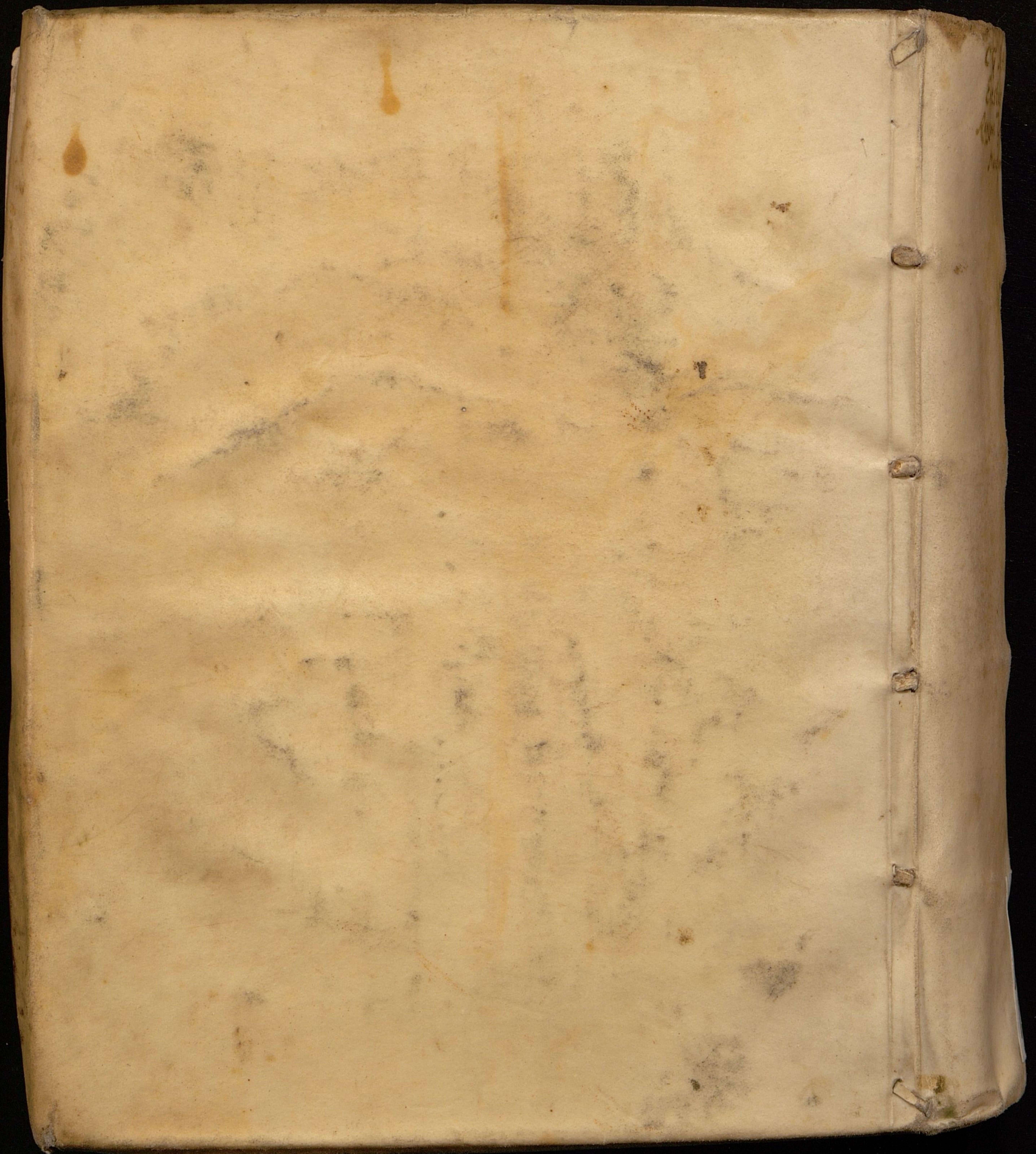

5b.

AB 154887

154887

MANES
ROBERTI
BELLARMINI

Polit. Cardinalis olim purpurati, &
Soc Jes. Theol. in Colloquio, novissimè à Valeriano Ma-
gno Capucino Monacho, cum D. Haberkorn & Theol.
Giessensibus Reinfelsæ habito irritati, Valeriano
dira quævis imprecantur.

Audivit & vidit hosce Bellarmini Manes

JOHANNES HENRICUS SEIPIUS,
Giefsâ Hassus.

Anno M. DC. LII.

